

Reprezentatywność europejskich organizacji partnerów społecznych: sektor chemiczny

Streszczenie

Wprowadzenie

Celem badania jest dostarczenie informacji niezbędnych do wspierania sektorowego dialogu społecznego w sektorze chemicznym. Seria przeprowadzonych przez Eurofound badań na temat reprezentatywności ma na celu zidentyfikowanie krajowych i ponadnarodowych organizacji partnerów społecznych w obszarze stosunków pracy w wybranych sektorach. Dlatego też w ramach badania zidentyfikowano odpowiednie krajowe organizacje partnerów społecznych w sektorze chemicznym w oparciu o podejście zarówno odgórne (sporządzając wykaz członków stowarzyszeń europejskich), jak i oddolne za pośrednictwem sieci korespondentów europejskich Eurofound.

Krajowa organizacja sektorowa jest objęta niniejszym badaniem, jeżeli regularnie uczestniczy w sektorowych układach zbiorowych pracy albo jest członkiem europejskiego sektorowego stowarzyszenia przedsiębiorców lub pracowników figurującego na prowadzonym przez Komisję Europejską wykazie europejskich organizacji partnerów społecznych, z którymi prowadzone są konsultacje na podstawie art. 154 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), albo uczestniczy w europejskim sektorowym dialogu społecznym.

Definicja sektora

Do celów niniejszego badania sektor chemiczny definiuje się zgodnie ze statystyczną klasyfikacją działalności gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej (NACE), aby zapewnić porównywalność wyników pomiędzy krajami. Ścisłej mówiąc, sektor chemiczny jest zdefiniowany jako obejmujący NACE (Rev. 2) 20, 21 i 22. Obejmuje on następujące rodzaje działalności: 20 Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych; 21 Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych; 22 Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.

Zgodnie z tą definicją organizacje zamieszczone przez Komisję Europejską w wykazie organizacji partnerów społecznych, z którymi prowadzone są konsultacje na

podstawie art. 154 TFUE, to, ze strony pracowników, konfederacja związków zawodowych IndustriAll oraz, ze strony pracodawców, Grupa Pracodawców Europejskich w Sektorze Chemicznym (ECEG).

Krajowy poziom reprezentacji interesów

Pluralistyczny system związkowy przeważa po stronie pracowników w sektorze chemicznym 22 państwach członkowskich UE. Ogółem zidentyfikowano 75 sektorowych związków zawodowych. Sytuacja w sektorze chemicznym cechuje się dużym stopniem fragmentacji: w sześciu państwach funkcjonuje jeden sektorowy związek zawodowy; w 11 państwach odnotowano dwa takie związki; w pięciu państwach – trzy; natomiast w sześciu państwach działalność prowadzą cztery lub większa liczba związków sektorowych.

Zidentyfikowano około 57 sektorowych organizacji pracodawców, przy czym: w 18 państwach odnotowano tylko jedną organizację pracodawców; w dwóch państwach odnotowano dwie takie organizacje; w trzech państwach zaobserwowano trzy organizacje pracodawców; natomiast w kolejnych trzech zidentyfikowano cztery lub większą liczbę organizacji pracodawców. Świadczy to o tym, że pluralistyczny system stowarzyszeniowy jest słabiej rozwinięty po stronie pracodawców.

Jeżeli chodzi o wyznaczanie granic obszarów zainteresowania, odnotowano pewne różnice między związkami zawodowymi a stowarzyszeniami pracodawców. W przypadku związków zawodowych przeważa zjawisko nakładania się działań w obszarze sekcjonalizmu (49%) i nakładania się działań (41%). Obszar zainteresowania organizacji pracodawców jest często węższy. Dlatego też sekcjonalizm należy uznać za najbardziej rozpowszechniony sposób określania obszaru zainteresowania (39%).

Sektorowe wskaźniki uzwiązkowienia zostały udostępnione w 44 spośród 75 przypadków. Z danych statystycznych wynika, że ponad połowa związków, które udostępniają informacje, odnotowuje niskie lub

bardzo niskie poziomy uzwiązkowienia sektorowego (poniżej 10%). Poziomy uzwiązkowienia sektorowego różnią się znacznie w poszczególnych państwach. W krajach nordyckich odnotowuje się stosunkowo wysoki poziom uzwiązkowienia sektorowego, natomiast w państwach członkowskich, które przystąpiły do UE po 2004 r., poziom uzwiązkowienia sektorowego utrzymuje się na niskim poziomie (poniżej 10%).

Wskaźniki przynależności sektorowej do organizacji pracodawców utrzymują się na niskim poziomie – odnotowano zaledwie trzy organizacje pracodawców, w przypadku których poziom przynależności sektorowej przedsiębiorstw przekroczył 40%. W przypadkach, w których dostępne są informacje dotyczące obydwu rodzajów wskaźników przynależności, sektorowe wskaźniki przynależności dotyczące przedsiębiorstw są zwykle niższe niż w wskaźniki dotyczące pracowników. Może to wskazywać na nieznacznie większą skłonność dużych przedsiębiorstw do zrzeszania się w porównaniu z mniejszymi firmami.

Jeżeli chodzi o zasięg sektorowych układów zbiorowych pracy, sytuacja różni się istotnie w poszczególnych państwach. Jedna grupa 12 państw spośród grupy 22 państw udostępniających odpowiednie dane odnotowuje wysokie wskaźniki objęcia układami zbiorowymi pracy, przekraczające 80%. W przypadku drugiej grupy, składającej się z sześciu państw, odnotowano wysoki poziom wskaźników objęcia układami zbiorowymi pracy, wynoszące od 40% do 70%. W przypadku trzeciej grupy, składającej się z czterech państw, poziom wskaźników objęcia układami zbiorowymi pracy nie przekraczał 20%. Najważniejszym czynnikiem wyjaśniającym wysoki poziom wskaźników objęcia układami zbiorowymi pracy jest przewaga ponadzakładowych układów zbiorowych pracy. Podobnie przewaga zakładowych układów zbiorowych pracy w odpowiednich państwach tłumaczy najniższy poziom wskaźników objęcia układami zbiorowymi pracy.

Europejski poziom reprezentacji interesów

IndustriAll Europe zrzesza 43 bezpośrednich członków stowarzyszonych z 23 państw objętych badaniem, przy czym wszyscy z nich uczestniczą w sektorowych układach zbiorowych pracy. Ponadto wszystkie związki zawodowe zrzeszone w ramach IndustriAll Europe obejmują sektory we wszystkich regionach odpowiednich państw – jedynym wyjątkiem jest przypadek CNE-GNC i LBC-NVK w Belgii, które prowadzą działalność wyłącznie w niektórych regionach.

Do ECEG należy 18 sektorowych członków stowarzyszonych z 18 państw. Około 17 organizacji pracodawców zrzeszonych w ramach ECEG uczestniczy w sektorowych układach zbiorowych pracy. Wszystkie organizacje pracodawców zrzeszone w ECEG prowadzą jednak działalność w odpowiednim sektorze we wszystkich regionach swoich państw – jedynym wyjątkiem jest SCHP ČR (w Czechach), która prowadzi działalność jedynie w niektórych regionach.

Inne organizacje na poziomie UE

Po stronie pracowników działalność prowadzi szereg organizacji europejskich innych niż IndustriAll Europe. Istnieją cztery organizacje europejskie, które prowadzą działalność na obszarze co najmniej trzech państw: Europejska Federacja Związków Zawodowych Służb Publicznych (EPSU); Europejska Federacja Związków Zawodowych Sektora Spożywczego, Rolnego i Turystycznego (EFFAT); Uni Europa; oraz Europejska Federacja Kierowników w Sektorze Chemicznym i Powiązanych Sektorach (FECCIA). EFFAT prowadzi działalność w pięciu państwach, natomiast EPSU, Uni Europa i FECCIA w trzech państwach. Obecność tych organizacji świadczy o nakładaniu się obszarów zainteresowań wielu związków zawodowych, ponieważ ich celem nie jest przyciąganie związków prowadzących działalność w sektorze chemicznym. FECCIA jest tutaj wyjątkiem, ponieważ jej działalność ma na celu przyciągnięcie kierowników z sektora chemicznego.

Jeżeli chodzi o organizacje pracodawców, istnieją dwa stowarzyszenia europejskie, które prowadzą działalność na obszarze co najmniej trzech państw: Europejska Rada Przemysłu Chemicznego (CEFIC); Europejska Federacja Producentów Leków i Stowarzyszeń Farmaceutycznych (EFPIA). Zgodnie z podejściem oddolnym wspomniane dwie organizacje europejskie, które dążą do przyciągnięcia przedsiębiorstw z sektora chemicznego, prowadzą działalność odpowiednio w 13 państwach (CEFIC) i w pięciu państwach (EFPIA). Należy odnotować, że CEFIC jest stowarzyszeniem branżowym zajmującym się kwestiami innymi niż kwestie dotyczące stosunków pracy. Zastosowanie podejścia oddolnego mogło jednak doprowadzić do niedoszacowania liczby organizacji zrzeszonych w ramach CEFIC. CEFIC prowadzi działalność w 22 państwach UE.

Wnioski

Wyniki odgórnej i oddolnej analizy sektora chemicznego w państwach UE-28 wskazują, że IndustriAll Europe, po stronie pracowników, i ECEG, po stronie pracodawców, powinny być postrzegane jako najistotniejsze ogólnounijne organizacje reprezentujące pracodawców i pracowników w tym sektorze.

Dalsze informacje

Sprawozdanie *Representativeness of the European social partner organisations: Chemical sector* (Reprezentatywność europejskich organizacji partnerów społecznych: sektor chemiczny) jest dostępne pod adresem: <http://bit.ly/1rWUTw9>

Dalszych informacji udziela Hans Dubois, urzędnik ds. badań, pke@eurofound.europa.eu.